

Økonomisk ansvar for grunnskoleopplæringen

TOLKNINGSUTTALELSE | 01.12.2016

Hovedregelen er at det er kommunen som skal oppfylle retten til grunnskoleopplæring for alle som er bosatt i kommunen.

Gjelder

- Opplæringslova - § 13-1 Plikt for kommunen til å sørge for grunnskoleopplæring
- Opplæringslova - § 13-2 Plikt for fylkeskommunen til å sørge for grunnskoleopplæring og vidaregåande opplæring i institusjonar etter barnevernslova
- Opplæringslova - § 13-3 a Plikt for fylkeskommunen til å sørge for grunnskoleopplæring og vidaregåande opplæring i helseinstitusjonar
- Forskrift til opplæringslova - § 18-1 Kommunen sitt økonomiske ansvar for elevar som får opplæring utanfor bustadkommunen

Hovedregelen er at det er kommunen som skal oppfylle retten til grunnskoleopplæring (faglig, juridisk og økonomisk) for alle som er bosatt i kommunen, det følger av opplæringsloven § 13-1.

Bosatt i kommunen foreldrene bor

Barn og unge er bosatt i den kommunen der foreldrene bor. Dersom foreldrene ikke bor sammen regnes barnet som bosatt hos den av foreldrene som har omsorg for barnet jf. forskrift til opplæringsloven § 18-1 bokstav a tredje setning (den som barnet bor fast med, jf. barneloven § 36).

Barneverninstitusjoner og helseinstitusjoner

For barn og unge som får opplæring i barneverninstitusjoner og helseinstitusjoner, er det fylkeskommunen der institusjonen ligger som er faglig, juridisk og økonomisk ansvarlig for at barn og unge som er beboere eller pasienter får oppfylt sine rettigheter etter opplæringsloven, jf. §§ 13-2 og 13-3a.

Fosterhjem

Dersom et barn bor i fosterhjem anses barnet normalt som bosatt i den kommunen fosterhjemmet ligger. Kommunen der fosterhjemmet ligger, har det faglige og juridiske ansvaret for grunnskoleopplæringen, jf. opplæringsloven § 13-1. Når det gjelder det økonomiske ansvaret for opplæring for barn som bor i fosterhjem utenfor bostedskommunen, er dette regulert i forskriften § 18-1 bokstav b.

Plassert utenfor kommunen av barneverntjenesten eller fylkesnemnda

For barn som er i eller under opplæringspliktig alder, og som barneverntjenesten eller fylkesnemnda plasserer utenfor kommunen, i fosterhjem eller i institusjoner som ikke er nevnt under bokstavene c og d, så skal den kommunen som har det økonomiske ansvaret etter barnevernloven også bære det økonomiske ansvaret for grunnskoleopplæring, spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp. Det følger av § 18-1 b i forskrift til opplæringsloven. Hvis ikke annet er avtalt, er det presisert i andre strekpunkt under bokstav b i bestemmelsen hva den kommunen som bærer det økonomiske ansvaret skal betale for: vanlig undervisning og ev. spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp.

Vanlige spørsmål

Hvor regnes barnet som bosatt dersom foreldrene har delt omsorg?

Et barn har delt bosted når det bor tilnærmet like mye hos begge foreldre. Dersom foreldrene har avtalt "vanlig samværsavtale" etter barneloven § 43, har barnet dermed ikke delt bosted. Dersom foreldre med delt omsorg bor i forskjellige kommuner, er utgangspunktet at barnet regnes som bosatt etter opplæringsloven § 13-1 i den kommune der det er folkeregistrert. Foreldrene må derfor velge hvor barnet skal ha sin folkeregistrerte adresse.

Hva innebærer det å ha de økonomiske ansvaret for grunnskoleopplæringen?

Å ha det økonomiske ansvaret må innebære og være økonomisk ansvarlig for alle utgifter knyttet til

grunnskoleopplæringen, herunder skoleskyss.

Hva ligger i begrepet vanlig undervisning?

Utdanningsdirektoratets vurdering er at den kommunen som er økonomisk ansvarlig for grunnskoleopplæringen skal dekke alle utgiftene til grunnskoleopplæringen, herunder utgifter til skyss. Hvis ikke annet blir avtalt, skal utgiftene beregnes ut fra et gjennomsnitt, utenom utgiftene til spesialundervisning, som skal beregnes etter omfanget av spesialundervisningen etter en sakkyndig tilråding.

Hvem skal betale for leksehjelp og SFO?

Når det gjelder leksehjelp og SFO er det ikke gitt regler om hvordan det økonomiske oppgjøret skal ordnes mellom kommunene. Forskrift til opplæringsloven kapittel 18 gjelder bare grunnskoleopplæring. Hvilken kommune som skal betale for disse tilbudene vil derfor bero på avtale mellom kommunene. Det er viktig å inngå slike avtaler i tilknytning til vedtak om plasseringen i fosterhjem. Se uttalelse fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Hvilken modell skal legges til grunn for beregning av refusjonskrav?

Bostedskommunen skal betale etter avtale, det følger av forskriften § 18-1 a. Det innebærer etter direktoratets syn avtalefrihet, både i den forstand at det kan avtales at refusjon ikke skal kreves og i tilfelle på hvilken måte refusjon skal beregnes.

Hva kan fylkesmannen avgjøre i tvilstilfelle?

Fylkesmannen kan i tvilstilfelle avgjøre hvem som er ansvarlig for kostnadene, etter forskriften § 18-1 e. Bestemmelsen gir ikke hjemmel for at fylkesmannen kan beregne og fastsette refusjonskravet.

Spørsmål i forbindelse med skyss

Den kommunen som er økonomisk ansvarlig for grunnskoleopplæringen skal dekke alle utgiftene til grunnskoleopplæringen, herunder utgifter til skyss.

Hvorvidt det er kommunen eller fylkeskommunen som er ansvarlig for skyss fremgår av § 13-4 h. Kommunen ansvaret for skyss av grunnskoleelever som har rett til skyss på grunn av særlig farlig eller vanskelig skolevei. Ellers er fylkeskommunen ansvarlig for skyss av grunnskoleelever, for eksempel på bakgrunn av lang reisevei. Kommunen betaler refusjon etter persontakst for de grunnskoleelevene som blir skyssset av fylkeskommunen.

En grunnskoleelev som er plassert i **fosterhjem** anses normalt som bosatt i den kommunen der

fosterhjemmet ligger. Ettersom det ikke er gitt lov eller forskrift som avviker fra den ordinære ansvarsfordelingen hva gjelder skyss, er det den fylkeskommunen der eleven er bosatt, som har ansvar for skyss av grunnskoleelever som har rett til skyss på bakgrunn av lang reisevei eller rett til skyss etter § 7-3. Kommunen der eleven er bosatt betaler refusjon til fylkeskommunen etter persontakst.

Når en elev bor på en **barneverninstitusjon**, er det den fylkeskommunen der institusjonen ligger som har ansvaret for å oppfylle retten til grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og videregående opplæring. Fylkeskommunen der institusjonen ligger kan kreve refusjon av utgifter til opplæringen etter tre satser. Det er en sats for elever som ikke har behov for spesialundervisning, en sats for elever som har moderat behov for spesialundervisning og en sats for elever som har omfattende behov for spesialundervisning. Utdanningsdirektoratet mener utgiftene til skyss ikke kan omfattes av retten til refusjon. Fylkeskommunen der institusjonen ligger må dekke skyssutgiftene, da det er denne fylkeskommunen som er økonomisk ansvarlig for å oppfylle retten til grunnskoleopplæring.